

**EUROPEAN
REFORMS
BULLETIN
2021 No 3**

The title is presented in a bold, sans-serif font, stacked in four lines. The text is white, set against a blue background that features a pattern of yellow stars, reminiscent of the European Union flag. The stars are of varying sizes and are scattered across the blue background, creating a textured effect behind the text.

European Reforms Bulletin

2021

scientific peer-reviewed journal

No. 3

Founded and edited by Centre for European Reforms Studies, a.s.b.l. Grand Duchy of Luxembourg (Registre de commerce et des sociétés, Luxembourg, F 10.340, siège social: L-1541 Luxembourg, 36, boulevard de la Fraternité).

Tel.: +352661261668

email: bulletin@email.lu

http://cers.eu.pn/bulletin.html

Editorial board: Yeskov S. (D.Sc., Assoc. Prof., Luxembourg, editor-in-chief), Zaiets O. (PhD, Assoc. Prof., Luxembourg, deputy editor), Dymarskii Ia. (D.Sc., Prof., Russian Federation), Kaluzhnyi R. (D.Sc., Prof., Ukraine), Karchevskiy N. (D.Sc., Prof., Ukraine), Korystin O. (D.Sc., Prof., Ukraine), Kretova A. (PhD, Russian Federation), Nedodaieva N. (D.Sc., Prof., Israel), Rozovski B. (D.Sc., Prof., Ukraine), Zablodska I. (D.Sc., Prof., Ukraine), Zaiets H. (PhD, Ukraine).

European Reforms Bulletin is an international, multilingual (English, Ukrainian, Russian), scholarly, peer-reviewed journal, which aims to publish the highest quality research material, both practical and theoretical, and appeal to a wide audience. It is an official bulletin of the Centre for European Reforms Studies and is published 4 times a year (quarterly). It includes articles related to legal and economic issues of reforms in European Union and Europe-oriented countries, including efficiency and experience of these reforms, comparative studies on all disciplines of law, cross-disciplinary legal and economic studies, and also educational issues. It welcomes manuscripts from all over the world, in particular from countries which made European choice recently. It accepts articles from professional academics, researchers, experts, practitioners and PhD students.

Responsibility for the accuracy of bibliographic citations, quotations, data, facts, private names, enterprises, organizations, institutions and government bodies titles, geographical locations etc. lies entirely with authors. All the articles are published in author's edition. Authors must accept full responsibility for the factual accuracy of the data presented and should obtain any authorization necessary for publication. The editorial board and the Centre for European Reforms Studies do not always share the views and thoughts expressed in the articles.

The editorial board reserves the right to refuse any material for publication and advises that authors should retain copies of submitted manuscripts and correspondence as material cannot be returned. Final decision about acceptance or rejection rests with the editor-in-chief and editorial board. By submitting an article for publication author declares that the submitted work is original and not being considered elsewhere for publication and has not been published before.

Recommended for publication by the Centre for European Reforms Studies (protocol of the general meeting No. 09 30.09.2021)

Table of contents

Bakhchevan E.F. Ontology of the Category "Means of Self-Defence" in the Environment of Comprehensive Law Enforcement Forces	2
Balaiaants B.A. System of Corruption Relations as a Component of the Infrastructure of Organized Crime	7
Belenok V.P. Promising ways of prevent threats or violence against law enforcement officers	11
Bondar V.V. Legislative News in the Protection of Human Rights by Law Enforcement Bodies of Ukraine	17
Dmytrenko N. Characteristics of Criminal Offenses Committed by Servicemen	21
Dumansky R.V. Current Problems During the Performance of Official Policies of Ukraine	24
Harat M. Guilt of Legal Entities in Administrative Law: Theoretical Problems of Conceptualization	28
Ivanova M.M. Legal Regulation of the Institution of Adoption in Ukraine	34
Izbash K.S. National Police of Ukraine as a Subject of Ensuring Public Security and Public Order	42
Krasilovska O.Yu. Current Issues Regarding the Recognition, Loss and Deprivation of Refugee Status or Person in Need of Additional Protection	47
Lysenko A., Lysenko I. Information Support of Operative-Search Activity on Struggle Against Criminal Offenses in the Field of Production and Sale of Alcoholic Beverages	50
Lysenko A., Vintsuk V., Tkachov M. Determinants of Criminal Offenses, Provided for by art. 213 of the Criminal Code of Ukraine	56
Merkulova V.O., Gritenko O.A. Life imprisonment: problems of criminal legislation of Ukraine	63
Nedilko Ya. Tactical Features of Conducting a Search in the Investigation of Cybercrimes	73
Novikov M.M. Theoretical, Applied and International Principles Regarding the Content of the Labor Agreement in the Mechanizm of the Legal Regulation of Labor Relations in Ukraine	78
Novikova M.N. Impact of Transhumanism on the Content of Personal Non-Property Rights	82
Savelieva I. Some Aspects of the Criminalization and Investigation of Rape	88
Sirko V.S. Administrative and Legal Status of a Volunteer Organization	94
Smirnova V. Certain Issues of Participation of a Witness in Criminal Proceedings	98
Tarasenko V.E., Kisenko V.P. Powers of the subjects of criminal proceedings in matters of preparation and conduct of investigative (search) actions	102
Vatashchuk Yu.V. Object of Criminal Offense Provided by art. 368-4 of the Criminal Code of Ukraine	106
Vdovichenko O.M. Protection of Public Order Local Government Bodies: on the Formation of Local Police	111
Veselova L.Yu., Zaporozhets A.M. Principles of Activity of Authorized Subdivisions (authorized persons) in the Field of Prevention of Corruption During Interaction with Whistleblowers	116
Zaiets O.M., Kononenko Yu. S. The use of video analytics systems by law enforcement agencies of Ukraine in ensuring public safety and order	120

PRINCIPLES OF ACTIVITY OF AUTHORIZED SUBDIVISIONS (AUTHORIZED PERSONS) IN THE FIELD OF PREVENTION OF CORRUPTION DURING INTERACTION WITH WHISTLEBLOWERS

L. Yu. Veselova

Doctor of Law, Professor of the Department of Odesa State University of Internal Affairs, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6665-0426>

e-mail: cvet-Liliya@ukr.net

A. M. Zaporozhets

Odesa State University of Internal Affairs, Ukraine

Abstract. The purpose of this article is to determine the current state and principles of the activities of authorized units (authorized persons) in the field of preventing corruption when interacting with whistleblowers, and to clarify the existing problems of this activity. To achieve this goal, general scientific and special methods of scientific research were used. According to the results of the study, it was found that the high level of trust of corruption whistleblowers to authorized units (authorized persons) in this area leads to an increase in the role of social dialogue (cooperation of corruption whistleblowers with authorized units / persons). It is substantiated that in order to unite on the way to a common goal of overcoming corruption, authorized units (authorized persons) in the field of corruption prevention need to work, inter alia, to increase the level of public confidence. After all, such a principle as trust is formed by the results of work, which are positively perceived by society. Public confidence in authorized units (authorized persons) in the field of corruption prevention is an important characteristic of public relations, which also determines the effectiveness of the state anti-corruption policy and the socio-economic development of the country as a whole.

Keywords: whistleblowers, principles of activity, trust, protection, guarantees.

Актуальність. Одним з важливих напрямів національної антикорупційної політики держави є формування такого законодавчого пласту, яке б створювало умови ефективної діяльності не тільки для уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) у сфері запобігання корупції, а й максимально забезпечувалися конституційні права, які гарантують захист викривачам. В Україні існує проблема забезпечення прав та гарантій викривачів корупції, яка торкається в тому числі й особливостей діяльності уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) у сфері запобігання корупції щодо захисту викривачів. Також наявна проблема щодо довіри викривачів до діяльності уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) у сфері запобігання корупції.

Постановка проблеми. Метою даної статті є визначення сучасного стану та принципів діяльності уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) у сфері запобігання корупції під час взаємодії з викривачами, та з'ясування існуючих проблем зазначеної діяльності.

Виклад основного матеріалу. Корупція сьогодні по праву визнається основною проблемою, яка не лише перешкоджає розвитку правової держави та становленню громадянського суспільства, але також й обумовлює руйнування демократичного фундаменту функціонування державних інституцій, знецінюючи багатовікові надбання людської цивілізації. І з кожним роком негативні наслідки корумпованості сфери публічного управління набувають все більш загрозливих масштабів, проникають у нові сфери суспільного життя, руйнують навіть найбільш стійкі до ураження державні інститути [1, с. 23].

Корупція впливає на всі сфери суспільного життя і зачіпає інтереси усіх громадян. Ефективна боротьба з корупцією можлива тоді, коли кожен громадянин обізнаний із своїми можливостями викривати корупцію, впевнений у належному захисті його прав від можливих заходів негативного впливу, а у суспільстві сформована повага до викривачів корупції як відповідальних громадян. Правову основу формування та функціонування механізму формування культури повідомлення складають Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти корупції (ст. 33), Кримінальна конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією (ст. 22), Цивільна конвенція Ради Європи про боротьбу з корупцією (ст. 9), Закон України «Про запобігання корупції» [2].

Рада Європи визнає цінність викриття інформації у виявленні та запобіганні правопорушенням, а також у посиленні демократичної відповідальності та прозорості. Викриття інформації (повідомлення) – це фундаментальний аспект свободи вираження поглядів та свободи совісті, який є дуже важливим у боротьбі та виявленні корупції у державному та приватному секторах.

Закріплення у чинному законодавстві цілої низки прав викривачів корупції не слід розцінювати як показник ефективності функціонування даного антикорупційного інституту. Адже які б широкі правові можливості не надавалися б викривачам, рівень їх активності в кінцевому рахунку все одно залежатиме від того, наскільки реальними та дієвими є гарантії їх правового захисту [1, с. 147].

Відповідно до рекомендацій, наданих «Transparency International Україна», для того, щоб інститут викривачів запрацював повною мірою необхідно:

- створити доступні і безпечні, насамперед, зовнішні канали розкриття інформації (в тому числі запровадити санкції за порушення анонімності і конфіденційності викривача, утиски та переслідування з боку зазначених ним осіб);
- розповсюдити захист викривачів на не тільки розкриття інформації про корупцію та пов'язані з нею правопорушення, передбачені Законом про запобігання корупції, а і на розкриття інформації про всі незаконні дії;
- реформувати судові та правоохоронні органи для дійсного захисту викривачів державою; створити незалежний орган для розслідування повідомлень викривачів.
- розробити в законодавстві реальні процедурні механізми захисту, що зроблять чинні правові норми не лише декларативними [3 с. 13].

Посадовим особам, залученим до процесу роботи з повідомленнями, забороняється розголошувати або використовувати в інший спосіб у своїх інтересах інформацію, що міститься у повідомленні, а також будь-яку іншу інформацію, пов'язану з прийняттям та розглядом повідомлення, крім випадків, встановлених законом. Посадові особи уповноваженого підрозділу (уповноважена особа) відіграють ключову роль у забезпеченні швидкого реагування на повідомлення викривачів. Вони можуть бути наділені повноваженнями для прийняття рішень з метою оперативного розгляду повідомлень та, якщо можливо, для належного реагування на прояви порушення вимог Закону вже на ранніх етапах роботи з конкретним повідомленням, а також на отримання від співробітників органу необхідної у зв'язку з розглядом повідомлення інформації з метою сприяння у перевірці повідомлень та прийнятті рішень. Для досягнення зазначених цілей посадові особи, залучені до процесу роботи із повідомленнями, можуть проходити відповідні навчання з усіх питань, які стосуються розгляду повідомлень. Посадові особи, залучені до процесу роботи із повідомленнями, можуть проводити наради, щоб забезпечити постійний аналіз та подальше вдосконалення розгляду повідомлень [4].

До прийняття змін до Закону Закон України «Про запобігання корупції» (далі – Закон) в жовтні 2019 року на законодавчому рівні діяльність уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) не було закріплено взагалі. У Законі про зазначені підрозділи згадано лише один раз, а діяльність уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) регулювалась Типовим положенням про уповноважений підрозділ (уповноважену особу) з питань запобігання та виявлення корупції, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України «Питання запобігання та виявлення корупції» від 04.09.2013 № 706. Станом на сьогодні діяльність уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) регламентована ст. 13-1, 53-9 Закону та Типовим положенням. Крім того, діяльність уповноважених осіб, призначених на виконання ст. 62, 64 Закону, урегульована положеннями антикорупційної програми відповідної юридичної особи [5, с. 22].

Серед основних завдань уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) є забезпечення захисту працівників, які повідомили про порушення вимог Закону, від застосування негативних заходів впливу з боку керівника або роботодавця відповідно до законодавства щодо захисту викривачів та співпраця з викривачами, забезпечення дотримання їхніх прав та гарантій захисту, передбачених Законом [6].

Найважливішими серед основних правил етичної поведінки державного службовця, які наведені в розділі VI «Правила етичної поведінки» Закону, є такі: пріоритет державних інтересів, політична нейтральність, неупередженість, компетентність і ефективність, нерозголошення інформації, утримання від виконання незаконних рішень чи доручень та ін. Вказані засади доброчесної поведінки мають бути обов'язковими для посадових осіб органу на всіх етапах роботи з повідомленням від його отримання до прийняття рішення за результатами його перевірки [4].

Робота уповноваженого підрозділу (уповноваженої особи) має здійснюватися відповідно до таких принципів:

- верховенства права;
- законності;
- доброчесності;
- професіоналізму;
- ефективності;
- транспарентності [5, с. 22].

Під час розгляду повідомлень про корупцію та здійснення співпраці з викривачами уповноважений підрозділ (уповноважена особа) має керуватися такими принципами:

- аналіз та вивчення;
- відповідальність;

- доступність;
- захист прав викривачів;
- зворотний зв'язок;
- знання та обізнаність;
- конфіденційність;
- результативність;
- довіра [5, с. 22-23].

Кажучи про такий принцип, як довіра, який повинен мати місце у діяльності уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) у сфері запобігання корупції, звернемо увагу на загальнонаціональне опитування населення України, яке показало наступне:

1. Абсолютна більшість населення (83 %) вважає боротьбу з корупцією в Україні неуспішною, причому 50 % – повністю провальною. Успішність у боротьбі з корупцією вбачають 9 %, причому лише 1 % оцінює цю боротьбу як повністю успішну. Порівняно з груднем 2017 року на 6 % зменшилася частка позитивних оцінок і на 3 % зросла частка оцінок негативних.

2. Значна частина населення (48 %) не бачить жодної інстанції, яка б активно боролася з корупцією в Україні. Решта населення активних борців з корупцією вбачає насамперед у засобах масової інформації, журналістах (26 %), антикорупційних громадських організаціях (18 %). Далі йдуть Національне антикорупційне бюро України (11 %), населення (10,5 %), окремі політики, громадські діячі (10 %), країни Заходу (6 %). Дуже незначний відсоток населення серед активних борців із корупцією вказували ті державні інституції, які й мають боротися з корупцією: СБУ (5 %), Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру (5 %), Національну агенцію запобігання корупції (4 %), Генеральну прокуратуру (4 %), Президента (4 %), поліцію (3 %), уряд, міністерства (2 %) Верховну Раду (2 %), владу на місцях (1,5 %), суди (1 %).

3. Жоден з органів, які мають боротися із корупцією, не отримав позитивної оцінки щодо ефективності цієї боротьби. Найбільше позитивних оцінок має Національне антикорупційне бюро України (НАБУ), проте це лише 15 % таких оцінок; ефективність у боротьбі із корупцією СБУ позитивно оцінили 13 % опитаних, національної поліції – 10 %, Генеральної прокуратури України – 9 %, Спеціалізованої антикорупційної прокуратури та Національного агентства з питань запобігання корупції – 6 %, судів – 4 %. Найбільше ж негативних оцінок мають суди (79 %), Генеральна прокуратура (75 %), Національна поліція (74 %). Водночас значна частина громадян не змогла дати певну оцінку діяльності цих органів (від 16 % щодо Національної поліції, до 34 % щодо Національного агентства з питань запобігання корупції) [7].

З результатів опитування можна зробити висновок, що рівень довіри населення до державних органів у сфері запобігання корупції дуже низький. Можна припустити, що кількість повідомлень була б більшою, якби не існувала низка серйозних проблем, пов'язаних із захистом викривачів і каналів повідомлення. Захист викривачів – це не тільки питання законодавства; необхідно також змінити ставлення суспільства до розкриття інформації, що часто не дозволяє людям повідомляти важливу інформацію через побоювання можливих негативних наслідків [8, с 72], та відсутність довіри до уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) у сфері запобігання корупції.

Високий рівень довіри викривачів корупції до уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) в означеній сфері призводить до зростання ролі соціального діалогу (співпраці викривачів корупції з уповноваженими підрозділами/особами).

Слід зазначити, що ідея боротьби з корупцією шляхом залучення викривачів є абсолютно виправданою та в майбутньому може стати запорукою успішного подолання даного негативного явища. Проте на сьогодні ряд основних питань залишаються не вирішеними та вимагають подальшого дослідження та вдосконалення [3, с 16].

Висновки. Отже, для об'єднання на шляху до спільної мети щодо подолання корупції уповноваженим підрозділам (уповноваженим особам) у сфері запобігання корупції необхідно працювати, в тому числі, над підвищенням рівня довіри. Адже такий принцип, як довіра формується результатами роботи, які позитивно сприймаються суспільством. Довіра до уповноважених підрозділів (уповноважених осіб) у сфері запобігання корупції є важливою характеристикою суспільних відносин, від чого також залежить ефективність державної антикорупційної політики та соціально-економічного розвитку країни в цілому.

References:

1. Fodchuk A.B. Administrative and legal principles of protection of persons who provide assistance in combating corruption. Kiev. 2020. 235 p.
2. Regarding the mechanisms of encouragement and formation of the culture of notification of possible facts of corruption or corruption-related offenses, other violations of the Law of Ukraine «On Prevention of Corruption». URL: <https://wiki.nazk.gov.ua/category/vykryvachi-korupsiyi/shhodo-mehanizmv-zaohochennya->

ta-formuvannya-kultury-povidomlennya-pro-mozhlyvi-fakty-koruptsiynyh-abo-pov-yazanyh-z-koruptsiyeyu-pravoporushen-inshyh-porushen-zakonu-ukrayiny-pro-zapobigannya-korupt/.

3. The role of the institute of whistleblowers in preventing and combating corruption: materials of the round table (Kyiv, November 2, 2018) / [editorial board: V. Cherney, K. Lanchinskas, A. Fodchuk, etc.]. Kiev. 2018. 174 p. URL: https://www.naiu.kiev.ua/images/news/img/2018/11/tezy_konf.pdf.

4. On approval of Methodical recommendations on the organization of work with reports of corruption submitted by whistleblowers: decision of the National Agency for Prevention of Corruption dated 06.07.2017 № 286. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0286884-17#Text>.

5. Derkach S., Karpova O., Leonchuk O., Lutsyk V. On working with whistleblowers for authorized units (authorized persons) on the prevention and detection of corruption. 2021. 116 p. URL: <https://wiki.nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2021/07/Guide-final.pdf>.

6. On approval of the Standard Regulation on the authorized unit (authorized person) for the prevention and detection of corruption: order of the National Agency for the Prevention of Corruption dated 17.03.2020 № 102/20. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0361-20/print>.

7. A nationwide survey of the population of Ukraine was conducted by the Ilko Kucheriv Democratic Initiatives Foundation together with the Razumkov Centre's sociological service (19.05.20018-25.05.2018). URL: <https://dif.org.ua/article/yak-v-ukraini-boryutsya-z-koruptsiyeyu-dumka-gromadyan>.

8. Congress of Local and Regional Authorities of the Council of Europe «Protection of whistleblowers. Problems and opportunities for local and regional authorities». 2019. URL: <https://rm.coe.int/-/16809c9053>.

Принципы деятельности уполномоченных подразделений (уполномоченных лиц) в сфере предотвращения коррупции во время взаимодействия с обличителями

Веселова Л.Ю., Запорожец А.М., e-mail: cvet-liliya@ukr.net

Одесский государственный университет внутренних дел, г. Одесса, Украина.

Аннотация. Целью данной статьи является определение современного состояния и принципов деятельности уполномоченных подразделений (уполномоченных лиц) в сфере предотвращения коррупции при взаимодействии с обличителями, и выяснение существующих проблем указанной деятельности. Для достижения поставленной цели использованы общенаучные и специальные методы научного поиска. По результатам исследования установлено, что высокий уровень доверия обличителей коррупции к уполномоченным подразделениям (уполномоченным лицам) в указанной сфере приводит к росту роли социального диалога (сотрудничества обличителей коррупции с уполномоченными подразделениями/лицами). Обосновывается, что для объединения на пути к общей цели по преодолению коррупции уполномоченным подразделениям (уполномоченным лицам) в сфере предотвращения коррупции необходимо работать, в том числе, над повышением уровня доверия общества. Ведь такой принцип, как доверие формируется по результатам работы, которые положительно воспринимаются обществом. Доверие общества к уполномоченным подразделениям (уполномоченным лицам) в сфере предотвращения коррупции является важной характеристикой общественных отношений, от чего также зависит эффективность государственной антикоррупционной политики и социально-экономического развития страны в целом.

Ключевые слова: обличители коррупции, принципы деятельности, доверие, защита, гарантии.

Centre for European Reforms Studies a.s.b.l.
(Grand Duchy of Luxembourg)

European Reforms Bulletin

scientific peer-reviewed journal

2021
No. 3

Passed for printing 28.09.2021. Appearance 30.09.2021.
Typeface Times New Roman. Circulation 100 copies.

Design, computer page positioning, layout: **Centre for European Reforms Studies, a.s.b.l. Grand Duchy of Luxembourg**
All the articles are published in author's edition. Publishing institution: **Centre for European Reforms Studies, a.s.b.l. Grand Duchy of Luxembourg** (Registre de commerce et des sociétés, Luxembourg, F 10.340, siège social: L-1541 Luxembourg, 36, boulevard de la Fraternité),
+352661261668, email: bulletin@email.lu, <http://cers.eu.pn/bulletin.html>